

KIRJALLINEN KYSYMYS 812/2014 vp

Rakennerahastohankehakemusten yhdenvertaisen kohtelun edistäminen yksityisen ja julkisen toimijan välillä

Eduskunnan puhemiehelle

Työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) julkaisun "Kestävää kasvua ja työtä 2014—2020 Suomen rakennerahasto-ohjelma" yleisten valintaperusteiden mukaan hakija tai tuen siirron saaja voi olla yksityisoikeudellinen tai julkisoikeudellinen oikeushenkilö. Rahaston erityistavoitteiden mukaisesti hankkeen toimenpiteillä tulee pyrkiä edistämään mm. työhyvinvointia ja/tai työn tuottavuutta joko välittömästi tai välillisesti. Elykeskuksilla päättyi viime elokuussa ESR-hankehaku, jonka tavoitteena oli kehittää mm. työyhteisöjen työhyvinvointia ja tuottavuutta. Tämän hankkeen hakuprosessiin osallistui useita yksityisiä koulutusalan palveluntuottajia. Ne toimivat hankkeen hallinnoivina organisaatioina. Hankehakemukset on laadittu yhdessä hankkeisiin osallistuvien yritysten ja julkisen sektorin työyhteisöjen kanssa, jotka ovat suoria hyödyn saajia. Hankkeessa ei siis kehitetä hallinnoivan yrityksen työn tuottavuutta tai työhyvinvointia vaan osallistujayritysten ja työyhteisöjen.

Työhyvinvointiin ja työn tuottavuuteen liittyviä hankkeita on kuitenkin evätty useassa elykeskuksessa vedoten de minimis -säännöksiin. Perusteena on, että hakemuksissa ylitetään yhden yrityksen tuen raja, joka on 200 000 euroa /3 vuotta. Tuki kohdennetaan tulkinnan mukaan siis suoraan hallinnoiviin yrityksiin eikä osallistuviin yrityksiin. Esimerkiksi Kainuussa tämä tulkinta merkitsee, että yritysveltoiset hankkeet jäävät rahoittamatta, koska hankerahaa voivat saada

vain julkisen sektorin koulutusalan palveluntuottajat.

TEM:n opas de minimis -valtioneukisäännös-tö korostaa tuen käytännön soveltamisessa, että tukea saavan yrityksen käsite ymmärretään EU-oikeudessa varsin laajasti. Määrittely ei ole sidoksissa Suomen yhtiölainsäädäntöön tai yritystoiminnan tavoitteisiin eli onko yritys voittoa tavoitteleva tai tavoittelematon. Ratkaisevaa on, harjoittaako organisaatio taloudellista toimintaa, jossa on kyse tavaroiden tai palvelujen tarjoamisesta kilpailuilla markkinoilla. Tuella ei saa vääristää kilpailua. Arviointia tulee aina soveltaa tapauskohtaisesti. Ohje rajaa kuitenkin suoraan pois ei-taloudellisen toiminnan, johon valtioneukisääntöjä ei sovelleta. Tätä on esimerkiksi julkinen viranomaistoiminta, johon kuuluu myös koulutuspalvelujen tarjoaminen mm. ammattikorkeakouluissa, yliopistoissa, koulutusliikelaitoksissa tai alueellisissa kehittämissyhtiöissä.

Osalle toimialoista sovelletaan myös matalampaa de minimis -rajaa, ja joillekin toimialoille sitä ei voida myöntää lainkaan. Yrityskohtainen enimmäisraja koskee vain itsenäisiä yrityksiä, jotka pystyvät tekemään itseään koskevia päätöksiä. Ohje korostaa, että tällä pyritään välttämään se, ettei useille yrityksen toimipisteille kohdistettu de minimis -tuki valuisi emoyrityksen hyväksi ja vääristäisi kilpailua. Mikäli tuen hakijana on puolestaan välittäjäorganisaatio (hallinnoiva organisaatio), lasketaan de minimis -tuen määrä jokaiselle tuen lopulliselle saajalle

erikseen. Ohjeen mukaan riippuu tilanteesta, voi-ko tuen lopullinen saaja olla välittäjäorganisaatio vai tuetut yritykset.

Nykyinen ely-keskusten linjaus ei mahdollista yritysten osallistumista ko. työhyvinvointia ja tuloksellisuutta parantavien koulutushankkeiden välittäjäorganisaatioiksi eli hallinnoiviksi organisaatioiksi. Se luo perusteetonta monopoliasemaa julkiselle viranomaistoiminnalle, joka saa jo muutenkin toiminnalleen julkista rahoitusta. Tällöin tosiasialliset kilpailuasetelmat vinoutuvat ja sekä yrittäjien että yhteisöjen vapautta valita parhaaksi katsomansa palveluntarjoaja rajoitetaan perusteettomasti. Tulkintalinjaukset voivat tulevaisuudessa johtaa myös siihen, että yrittäjyyssymmärrys kaventuu. Huomionarvoista on se, että TEM:n ohjeiden ja niiden nykyisten tulkintojen valossa on tilanne käytännössä se, että ely-keskukset toimivat vastoin rakennerahaston yleis-

sesti käytettyjä menetelmiä ja koska de minimis -ohjeen tulkittamisen mahdollistaisi myös hankehakemusten puoltamisen.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten työ- ja elinkeinoministeriö aikoo ottaa huomioon perusteluissa mainitun tilanteen de minimis -ohjeen valtakunnallisen tulkintalinjauksen määrittelyssä ja

mitä ministeriössä aiotaan tehdä yritysten ja yhteisöjen valinnanvapauden edistämiseksi, jotta myös tulevaisuudessa niillä on mahdollisuus valita palvelunsa yksityisen ja julkisen palveluntuottajan välillä?

Helsingissä 22 päivänä lokakuuta 2014

Eero Suutari /kok

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimitaneet asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Eero Suutarin /kok näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 812/2014 vp:

Miten työ- ja elinkeinoministeriö aikoo ottaa huomioon perusteluissa mainitun tilanteen de minimis -ohjeen valtakunnallisen tulkintalinjauksen määrittelyssä ja

mitä ministeriössä aiotaan tehdä yritysten ja yhteisöjen valinnanvapauden edistämiseksi, jotta myös tulevaisuudessa niillä on mahdollisuus valita palvelunsa yksityisen ja julkisen palveluntuottajan välillä?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Euroopan sosiaalirahastosta osarahoitettavien rakennerahastohankkeiden tuensaajia ovat, ohjelma-asiakirjassa määritellyistä tavoitteista riippuen, työvoima-, sosiaali- ja kuntoutuspalvelujen tarjoajat ja kehittäjät, tutkimus- ja koulutusorganisaatiot, kunnat ja kuntayhtymät, sosiaalipartnerit ja muut toimintaan liittyvät järjestöt, säätiöt ja yritykset. Rakennerahasto-ohjelmassa ei hanketta hallinnoivia organisaatioita ole siten rajattu julkisoikeudellisiin oikeushenkilöihin. Ohjelman tarkoituksena on tukea ohjelmassa yksilöityjä tavoitteita laajassa kumppanuudessa eri toimijoiden välillä, julkiset ja yksityiset yritykset mukaan lukien.

Rakennerahasto-ohjelman hallintoviranomaisen selvityksen mukaan ELY-keskuksissa toivotaan valtioneuvoston ohjeiden soveltamisesta lisäohjeistusta ministeriöstä, jotta rahoittavat viran-

omaiset voivat toimia yhdenmukaisilla käytännöillä koko maassa. Toistaiseksi ei ole tunnistettu tilannetta, jossa tulkintaepäselvyydet olisivat johtaneet yksityisoikeudellisten oikeushenkilöiden hakemusten syrjimiseen voimassaolevan lainsäädännön tai ohjeistuksen vastaisesti. Ministeriö tulee kiinnittämään asiaan erityistä huomiota rahoittajille suunnattavissa koulutuksissa, neuvonnassa ja ohjauksessa. Koulutusta valtioneuvoston ohjeiden soveltamisesta on viimeksi annettu 5.11.2014 rakennerahastotoimijoille suunnatussa lakikoulutuspäivässä.

Suomessa ei ole yleistä valtioneuvoston ohjeistusta vastaavaa viranomaista, vaan jokainen tuen myöntäjä vastaa itse toimenpiteen valtioneuvoston arvioinnista ja siitä, että toimenpide on EU:n valtioneuvoston ohjeiden mukainen. Työ- ja elinkeinoministeriön työelämä ja markkinaosasto toimii EU:n valtioneuvoston ohjeistukseen liittyvissä asioissa koordinoivassa ja neuvoa antavassa roolissa sekä yhteystahona komission ja tukea myöntävien viranomaisten välillä. Ministeriö on julkaissut kysymyksen perusteluissa mainitun oppaan de minimis -asetuksen nojalla myönnettävästä valtioneuvoston ohjeistuksesta. Ohje perustuu vielä vanhaan de minimis -asetukseen (1998/2006) ja sitä päivitetään parhaillaan uuden de minimis -asetuksen (1407/2014) mukaiseksi. De minimis -asetukseen tehdyillä muutoksilla ei kuitenkaan ole vaikutusta niihin periaatteisiin, joiden mukaisesti tukea myöntävän tahon on itse arvioitava valtioneuvoston kriteerien täyttymistä. Ohjeen päivittämisessä tarkastellaan täsmennystarpeita käytännön soveltamisesta saadun palautteen perusteella. Myös Euroopan unionin komissio on uudistanut omia menettelyjään siten, että siltä voidaan nykyistä useammin saada vastauksia yksittäisiin tulkintakysymyksiin tukitoimenpiteiden oikeus-

varmuuden turvaamiseksi. Lisäksi Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi nykyisin kansallisesti kilpailulain (948/2011) 4 a luvun perusteella puuttua laissa mainituin rajoituksin sellaisiin rakentei-

siin ja menettelytapoihin, jotka asettavat julkiset ja yksityiset palveluntuottajat eriarvoiseen asemaan ja näin vaarantavat kansallisen kilpailu- neutraliteetin.

Helsingissä 10 päivänä marraskuuta 2014

Elinkeinoministeri Jan Vapaavuori

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Herr talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 812/2014 rd undertecknat av riksdagsledamot Eero Suutari /saml:

Hur tänker arbets- och näringsministeriet beakta det i motiveringen nämnda läget vid fastställandet av en riksomfattande riktlinje för tolkningen av de minimis-anvisningen och

vad tänker ministeriet göra för att främja företagets och sammanslutningarnas valfrihet, så att de också i framtiden ska ha möjlighet att välja mellan privata och offentliga tjänsteleverantörers tjänster?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Stödmottagare för strukturfondsprojekt som medfinansieras av Europeiska socialfonden är, beroende på de mål som fastställts i programdokumentet, tillhandahållare och utvecklare av arbetskrafts-, social-, och rehabiliteringstjänster, forsknings- och utbildningsorganisationer, kommuner och samkommuner, sociala partner och andra organisationer, stiftelser och företag med anknytning till verksamheten. I strukturfondsprogrammet har de organisationer som administrerar ett projekt således inte begränsats till offentlighetsrättsliga juridiska personer. Programmets syfte är att stödja de mål som specificeras i programmet i ett omfattande partnerskap mellan olika aktörer, offentliga och privata företag medräknade.

Enligt en utredning av förvaltningsmyndigheten för strukturfondsprogrammet, önskar man vid NTM-centralerna ytterligare anvisningar av mi-

nisteriet om tillämpningen av reglerna om statligt stöd, för att de finansierande myndigheterna ska kunna tillämpa en enhetlig praxis i hela landet. Tills vidare har inte identifierats någon situation där oklarheter beträffande tolkningen skulle ha lett till åsidosättande av privaträttsliga juridiska personers ansökningar i strid med gällande lagstiftning eller anvisningarna. Ministeriet kommer att fästa särskild vikt vid saken i utbildningen, rådgivningen och anvisningarna för finansierarna. Utbildning i tillämpningen av reglerna om statligt stöd gavs senast den 5 november 2014 vid en lagutbildningsdag riktad till strukturfondsaktörerna.

I Finland finns ingen allmän myndighet som ansvarar för tillsynen över statligt stöd, utan varje stödbeviljande myndighet ansvarar själv för bedömningen av åtgärdens karaktär av statligt stöd och för att åtgärden är förenlig med EU:s regler om statligt stöd. Arbets- och näringsministeriets avdelning för arbetslivs- och marknadsfrågor har en samordnande och rådgivande roll i frågor som gäller EU:s regler om statligt stöd och fungerar som kontakt mellan kommissionen och de stödbeviljande myndigheterna. Ministeriet har publicerat den i motiveringen nämnda guiden om statligt stöd som beviljas med stöd av de minimis-förordningen. Guiden baserar sig fortfarande på den gamla de minimis-förordningen (1998/2006) och den uppdateras som bäst i enlighet med den nya de minimis-förordningen (1407/2014). De ändringar som gjorts i de minimis-förordningen påverkar dock inte de principer enligt vilka den stödbeviljande myndigheten själv ska bedöma om kriterierna för statligt stöd uppfylls. Vid uppdateringen av guiden ses behovet av precisering över enligt den respons som erhållits om den praktiska tillämpningen. Också

Europeiska kommissionen har reviderat sina förfaranden så att det ska bli möjligt att av kommissionen oftare än nu få svar på enskilda tolkningsfrågor, för att trygga rättssäkerheten. Dessutom kan Konkurrens- och konsumentverket numera nationellt med stöd av 4 a kap. i konkurrenslagen

(948/2011), med de begränsningar som nämns i lagen, ingripa mot sådana strukturer och förfaranden som försätter de offentliga och privata tjänsteleverantörerna i en ojämlig ställning och därigenom äventyrar den nationella konkurrensneutraliteten.

Helsingfors den 10 november 2014

Näringsminister Jan Vapaavuori